

ADHD-diagnostisering og medisinerings av barn og unge i Norden

1. Rekommandasjon

Rekommandasjonen har følgende ordlyd:

Nordisk råd rekommanderer Nordisk ministerråd

å utvikle mer kunnskap i Norden om langtidsvirkning av medikamentell og psykososial behandling av ADHD

å utvikle felles nordiske retningslinjer for diagnostisering og behandling av ADHD

å stimulere til at ADHD-studien i Norge som er unik i verdenssammenheng gjennomføres fra høsten 2012, og gjøres tilgjengelig for de nordiske land, Grønland, Færøyene, Åland og andre

å kartlegge årsakene til de store forskjeller i ADHD- medisinerings i Norden, samt utvikle og bruke helseregistre slik at det er mulig å følge utvikling og trender i diagnostikk og behandling

å gjennomføre en Nordisk konferanse om ADHD- diagnostisering og medisinerings

2. Meddelelse fra Nordisk ministerråd

Nordiska ministerrådet anser, att ADHD är ett viktigt tema och det ska arbetas vidare med både nationellt och internationellt. Det är viktigt att samla mera kunnskap om ADHD och förmedla det vidare till alla relevanta aktörer.

Som Nordiska ministerrådet har redogjort i svaret till samma rekommendation år 2013, har Nordens välfärdscenter (NVC) arbetat med ADHD och organiserat t.ex. en konferens om temat 2010. NVC gav ut år 2012 också

en broschyr om ADHD och användningen av moderna *smartphones* för personer med ADHD.

Det isländska ordförandeskapet arbetar under året 2014 för att stärka det nordiska samarbetet i läkemedelsfrågor, t.ex. med överanvändning och missbruk av metylfenidat, som används i vården av ADHD. Det görs en jämförelse mellan metylfenidat och andra vanebildande läkemedel och de metoder som länderna använder för att motverka deras oönskade effekter.

Arbetet med ADHD är i gång också på europeisk nivå. Det finns en europeisk samarbetsorganisation med namnet ADHD Europa, som har som målsättning, att:

- Förbättra livskvaliteten för personer och familjer med ADHD
- Stärka personer med ADHD och deras familjer så att det kan ta vara på sina rättigheter och möjligheter fullt ut

Målen ska uppnås via insatser för att öka kunskap och medvetenhet om funktionshinder i samhället. Det har t.ex. organiserats en ADHD-temavecka i september 2013. Det ingår också i planerna att få fram europeiska riktlinjer och vårdprogram. Mera information kan hittas på www.adhdeurope.eu

Strategin för nordiskt samarbete på social- och hälso-området tar upp fyra huvudområden, inom vilka sektorn arbetar för tillfället:

1. Säkra social trygghet i Norden på en arbetsmarknad i ständig förändring
2. Fokus på förebyggande insatser
3. Höja kvalitet och säkerhet inom hälso- och sjukvård samt socialtjänst
4. Främja innovation och forskning

ADHD är med som en del av många typer av nordiskt samarbete, t.ex. i samarbetet om funktionshinder eller om utsatta ungdomar. Nordiska ministerrådet har dock inte lyft upp samarbetet om ADHD som ett separat prioriteringsområde under den senaste tiden.

De nordiska social- och hälsoministrarna i Nordiska ministerrådet beslutade ett mandat (8 augusti 2013) för en oberoende rapport om hur det nordiska hälsosamarbetet kan utvecklas och stärkas under de närmaste fem till tio åren. Uppdraget gavs till Bo Könberg, tidigare svensk minister, riksdagsledamot och landshövding och är en del av programmet Hållbar nordisk välfärd. Rapporten förväntas ha en koncis form med ett antal konkreta förslag - i Stoltenberg rapportens anda från 2009. Bo Könberg har diskuterat olika idéer med de nordiska ministrarna under hösten 2013 och våren 2014. Därutöver har han haft informella samtal med bl.a. parlamentariker, myndigheter, institutioner och organisationer.

Könbergs rapport om ett förstärkt hälsosamarbete i Norden kommer att presenteras på ministermötet i Reykjavik den 11-12 juni i år. Det är möjligt, att förslagen berör liknande teman som rekommendationen tar upp, vilket gör att Nordiska ministerrådet anser att det finns skäl att invänta rapporten.

Mot den bakgrunden föreslår ministerrådet att rapporten sänds till Nordiska rådet, med ministrarnas eventuella uttalanden och beslut från ministermötet.

Först därefter anser ministerrådet att rekommendationen kan avskrivas.

Nordisk Råd

**Rek. *37/2012/velferd
D 2014**

Tidligare nummer:
A 1551/velferd

Behandles i:
Velferdsutvalget

J.nr. 12-00075-16

3. Utvalgets betenkning

Velferdsutvalget viser til at Nordisk ministerråd meddeler at ADHD ikke har vært et prioritert området den senere tiden i det nordiske samarbeidet. I den grad ADHD blir berørt, er det på generelt grunn innen for de fire hovedområder som er prioritert i programmet "Hållbar nordisk välfärd" som handler om:

1. Å sikre sosial trygghet i Norden på et arbeidsmarked i stadig forandring
2. Fokus på forebyggende tiltak
3. Høye kvalitet og sikkerhet innen helse- og sosialtjenesten
4. Fremme innovasjon og forskning

Velferdsutvalget oppfordrer Nordisk ministerråd til å ta med ADHD som et prioritert område i framtiden. Det er stor usikkerhet både rundt diagnostisering og behandling, og Velferdsutvalget ser ikke at Nordisk ministerråd har foretatt seg noe i forbindelse med rekommandasjonene i Rek. *37/2012/velferd fra Nordisk råd. Dette er meget urovekkende med tanke på manglende kunnskaper om langtidsvirkninger og om hvorfor så mange barn i dag får diagnoser og medisiner som er beregnet på voksne.

Velferdsutvalget ser positivt på at det islandske ordførerskapet i 2014 arbeider med å forsterke det nordiske samarbeidet innen legemiddelområdet, i forhold til et mulig overforbruk og eventuelt misbruk av metylfenidat.

Når det mangler et gjennomgripende samarbeid om ADHD i det nordiske samarbeidet, håper Velferdsutvalget at Könberg-rapporten vil finne plass innenfor de forslagene som foreligger å sette et sterkere fokus på ADHD og de problemstillingene Velferdsutvalget har tatt opp i sitt utvalgsforslag A 1551/velferd: ADHD- diagnostisering og medisiner av barn og unge i Norden.

Velferdsutvalget mener Nordisk ministerråd bør prioritere å styrke et nordisk samarbeid om ADHD i sitt neste program innen helseområdet. Velferdsutvalget merker seg at et prosjekt over tre år som er i regi av Nordens Velferdssenter; «Unga in i Norden», skal sette fokus på unge mellom 16 og 29 år og komme med forslag til politisk nivå. «Unga in i Norden» bygger blant annet på resultater fra en ekspertkonferanse og en nordisk antologi om psykisk uhelse og førtidspensjon blant unge i Norden.

Velferdsutvalget har gjennom mange år påpekt viktigheten av å se barn og unge med sammensatte problemstillingene i en sammenheng, hvor det er nødvendig med en bred «pallett» av tiltak for å mulig hjelpe personer på individnivå. Senest i fjor fremmet Velferdsutvalget et utvalgsforslag om sosial investering i Norden (A 1591/velferd), som nettopp viser til ADHD-problematikk som et eksempel på at tidlig intervensjon vil hjelpe enkeltindividet og samfunnet med tanke på å prøve å unngå et permanent utenforskap. I Europa er det beregnet at opp til 12 prosent av unge mellom 16 og 24 år risikerer å få betegnelsen: *NEETS, Not in Education Employment or Training*.

Barn og unge som faller ut av skolen, har rusproblematikk, psykiske lidelser, utsettes for/tar til vold, begår selvskading, får depresjoner, har manglende arbeidstrening, og annet, får ofte en diagnose der ADHD ofte blir konklusjonen, ikke minst hos unge gutter.

Velferdsutvalget er ikke tilfreds med resultatet av denne rekommandasjonen, men ser ikke det er mulig å komme videre, men oppfordrer på det sterkeste til å styrke dette området da det griper om seg i så mange andre helse- og sosiale utfordringer med dype konsekvenser her og nå, og langsiktige konsekvenser for individ og samfunn.

Nordisk Råd

**Rek. *37/2012/velferd
D 2014**

Tidligere nummer:

A 1551/velferd

Behandles i:

Velferdsutvalget

J.nr. 12-00075-16

På bakgrunn av ovenstående foreslår Velferdsutvalget

at Nordisk råd tar meddelelsen til etterretning og anser Rek.
*37/2012/velferd som *ferdigbehandlet* for rådets del.

Nordisk Råd

**Rek. *37/2012/velferd
D 2014**

København den 27. juni 2014

<i>Anders Andersson (KD), utvalgs- leder</i>	<i>Helgi Abrahamsen (sb)</i>
<i>Bente Stein Mathisen (H)</i>	<i>Jóhanna María Sigmundsdóttir (F)</i>
<i>Birgitte Josefsen (V)</i>	<i>Karen J. Klint (S)</i>
<i>Christer Adelsbo (S), nestleder</i>	<i>Kent Ekerøth (SD)</i>
<i>Christian Beijar (ÅSD)</i>	<i>Mikael Jungner (sd)</i>
<i>Elisabeth Björnsdotter Rahm (M)</i>	<i>Per Stig Møller (KF)</i>
<i>Finn Sørensen (EL)</i>	<i>Sonja Mandt (A)</i>

Tidligere nummer:

A 1551/velferd

Behandles i:

Velferdsutvalget

J.nr. 12-00075-16